

Друсила
Корнел

Светогрднето на феминизмот¹

На 20 април 2002 година, Революционерната асоцијација на жените на Авганистан (РАЖА) го нападна феминистичкото мнозинство на Соединетите Држави – претставено во една статија во *Ms. Magazine* насловена „Коалиција на надежи“ – поради игнорирањето на ужасните свирепости што ги изврши Северната алијанса и бришењето на историската улога на РАЖА и на нејзината 25-годишна непопустлива борба против талибанската бруталност кон жените. Повеќето членки на РАЖА – барем оние што преживеја или не беа насилно прогонети – останаа во Авганистан барајќи поддршка за својата програма за световна демократија, за женски права и за повторна изградба на работната инфраструктура, крајно неопходна за напредок на едно демократско општество. Во својот одговор на статијата во *Ms. Magazine*, РАЖА им постави низа остроумни прашања на американските феминистки:

Дали тие само ги оцрнуваат владата на Соединетите Држави и западниот печат кои сметаат дека е полесно да ги претстават Талибанците како лоши, а силите кои Соединетите Држави ги поддржуваат против нив како добри? Или, дали се здружиле со нашата влада во игнорирањето на тие злосторства и повторното

Drucilla
Cornell

The Sacrilege of Feminism¹

On April 20, 2002, the Revolutionary Association of the Women of Afghanistan (RAWA) assailed the feminist majority of The United States—represented as it was by an article in *Ms. Magazine* called “A Coalition of Hopes”—for ignoring the horrible atrocities committed by the Northern Alliance and for erasing RAWA’s historical role—twenty five years of relentless struggle against the Taliban’s inhumanity toward women. Most of the members of RAWA—at least those who have not been executed or forcibly exiled—remain in Afghanistan, seeking support for their own program of secular democracy, women’s rights, and the re-establishment of a working infrastructure, which is utterly necessary for anything resembling a democratic society to thrive. In its response to the *Ms. Magazine* article, RAWA posed a set of penetrating questions to US feminists:

Are they merely smearing the US government and Western press who find it easier to present the Taliban as evil and the forces that the US supported against them as good? Or have they joined with our government in a concerted effort to ignore these crimes and once again forfeit the lives and rights of women for our current national self-interest?

поигрување со животите и правата на жените поради нашиот актуелен национален интерес? Можеби, во своите напори за економска и политичка власт, феминистичкото мнозинство внимава да не ги налути политичките сили во Соединетите Држави кои сè уште ја негираат и оправдуваат злоупотребата на човековите права од страна на таквите како што се Масод, Рабини, Достам, Хекматир и други, кои беа обучени, вооружени и потпомагани од Соединетите Држави во текот на Студената војна во Авганистан, а потоа оставени во вакуум на моќ да ги уништат својот народ и својата земја.²

РАЖА тука не го цитира иновативното философско дело на Џорџио Агамбен, човекот што се обидел да го прикаже современото политичко значење на старата римска категорија *homo sacer* тврдејќи дека „кога нивните права не се веќе права на граѓанинот, тогаш човечките суштества се навистина *свешти*, во смислата која овој поим ја имал во римското право од архаичниот период: осудени на смрт.“³ Но за членките на РАЖА нивното бришење е неразделно од нашата таканаречена „војна која не беше војна“ против авганистанскиот народ, во која безбројните смртни случаи на авганистанските граѓани не се броеја, не можеше да се бројат, ниту во морална ниту во математичка смисла. Бидејќи сè уште не знаеме колку луѓе умреа како резултат на нашата милитаристичка безобсирност, луѓе што беа убивани без судска пресуда како *homines sacri*, луѓе што гледаа во нашите авиони и не знаеја дали врз главата ќе им паднат пакети за помош или бомби.

Perhaps the feminist majority, in their push for US economic and political power, are being careful not to anger the political powers in the US who still deny and make apologies for the human rights abuses done by the likes of Massoud, Rabinni, Dostum, Hekmatyar, and others who were trained, armed, and supported by the US during the Cold War years in Afghanistan, and then left in a power vacuum to destroy their people and their country.²

RAWA does not here cite the innovative philosophical work of Giorgio Agamben, someone who has tried to show the contemporary political relevance of the ancient Roman category of *homo sacer* by claiming that “[w]hen their rights are no longer the rights of the citizen, that is when human beings are truly *sacred*, in the sense that this term used to have in Roman law of the archaic period: doomed to death.”³ But for the members of RAWA, their erasure is inseparable from our so-called “war which was not a war” against the Afghan people, in which the innumerable deaths of Afghan citizens did not count, could not be counted, either in a moral or a mathematical sense. For we still do not know how many people have died as a result of our militaristic effrontery, people who were killed with impunity as *homines sacri*, people who looked up at our planes not knowing whether packages of aid or bombs were about to fall on their heads.

Додека ви го говорам ова денес, се чини дека Ирачаните ќе бидат следните што се осудени на смрт во Агамбеновата смисла, додека необмислено се

As I deliver these words to you today, it appears that Iraqis will be the next ones doomed to death in Agamben’s sense as we move headlong into a war against Iraq, in an effort

движиме кон војна со Ирак, со цел да го собориме нејзиниот водач Садам Хусеин. Се разбира, тоа ќе биде војна без преседан во американската уставна историја, зашто планираме да се вовлечеме во една екстремно милитаристичка агресија против влада за која Скот Ритер, инспектор за оружје при Обединетите нации во Ирак, повеќе од седум години вели дека не претставува никаква сериозна закана за националната безбедност на Соединетите Држави. Сепак, претстојната војна против Ирак нема да биде исклучок од правилото дека политичкиот дискурс за поддршка на флагрантно нелегитимните воени операции, типично укажува на фактот дека нашата акција е неопходна за да се исправат неправдите. Најпосле, во случајот на Авганистан, оправдувањето на бомбардирањата и на уривањето на талибанскиот режим, значи исправање на неправдите против жените.

Во голем дел од својата долгогодишна марксистичко-феминистичка работа, Гајатри Спивак покажа дека долгата и брутална историја на западниот империјализам можела да опстане - идеолошки, и поинаку - затоа што ослободувањето на најсиромашните од сиромашните жени, исто така потпомогнало да се промовира програма за систематска економска доминација. Но, неодамна во еден свој есеј насловен „Исправање на неправдите“ таа го промени својот теоретски фокус, тврдејќи дека повторно мораме да се навратиме на класичното либерално разликување меѓу природните и граѓанските права, ако сакаме да сфатиме како се користат неоправданите концепции за природните права за загрозување на граѓанските права, признати од државите на глобалниот југ и од делегитимираните општествени институции и структури, коишто месните активисти се обидуваат повторно да ги легитимираат. Нејзината идеја е дека само откако овие институции и структури ќе се здобијат со

to oust its leader, Saddam Hussein. To be sure, this will be an unprecedented war in American constitutional history since we plan to engage in extreme military aggression against a government that has been shown by Scott Ritter, UN weapon's inspector in Iraq for over seven years now, not to pose any serious threat to US national security. Yet the imminent war against Iraq will not be an exception to the rule that political discourse created to shore up flagrantly illegitimate military campaigns typically points to the fact that our action is necessary in order to right wrongs. After all, in the case of Afghanistan, the justification for the bombing and for the overthrow of the Taliban regime was that we were righting wrongs against women.

In much of her Marxist feminist work over the years, Gayatri Spivak has shown that the long and brutal history of Western imperialism was able to survive, ideologically and otherwise, because the liberation of the poorest of the poor among women also helped promote a program of systematic economic domination. But recently, in an essay called “Righting Wrongs,” she has shifted her theoretical focus, arguing that we must revisit the classical liberal distinction between natural and civil rights if we are understand how it is that unjustified conceptions of natural right are used to encroach upon the civil rights recognized by nation-states in the global south and by delegitimated social institutions and structures that grassroots activists are trying to re-legitimate. Her point is that only once these institutions and structures receive new legitimacy can the nation-states in which they function overcome the human rights dependency that endlessly reproduces the figure of ‘wronged victim’—a dependency that, according to Spivak, “can be particularly vicious in

нова легитимност, државите во кои тие функционираат ќе може да ја надминат зависноста од човековите права која бесконечно репродуцира примери на „онеоправдана жртва“ – зависност која, според Спивак, „може да биде особено пакосна во своите неоколонијални консеквенци, доколку станува збор за држава која е носителот на терор и... (Европа и Соединетите Држави), која е спасителот.“⁴ Таквата самодозвола да продолжи да ги исправа неправдите, според Спивак, е премиса на идејата дека „онеоправданите жртви“ никогаш не ќе може да си помогнат самите себеси и, всушност, секогаш ќе им биде потребна политичка поддршка однадвор поради нивниот неизбежно инфериорен политички статус, во кој се безволни и оневозможени да учествуваат во она што луѓето како Бернард Луис и Семјуел Хантингтон би го нарекле модерна цивилизирана култура на демократијата. Спивак продолжува да сугерира дека очигледно разнишаната философска основа на природните права – ставот дека нашите права како „луѓе“ *ipso facto* им претходат на нашите граѓански права како граѓани – често поминува незабележана во дискурсот на човековите права. Причината за тоа, тврди таа, е што цврстата дарвинистичка претпоставка прифаќа голем дел од тој дискурс, имено оние што се природно најчовечки, мора да го нагрбуваат товарот на исправање на неправдите на оние што се помалку човечки, кои не се вклопуваат во нашата модерна и класична либерална концепција за индивидуата како носител на права заштитени со закон. Доста интересно е тоа што таа, сепак, целосно го поддржува она што би го нарекле, следејќи го Имануел Кант, идеал на хуманоста. Но тоа го прави советувајќи нè нас, граѓаните на Соединетите Држави и на Европа, да го напуштиме нашиот културен апсолутизам кој е, всушност, наш сопствен културен релативизам и кој ја носи во себе нашата хегемонистичка концепција за модерноста,

its neo-colonial consequences, if it is the state that is the agency of terror and... [Europe and the United States] that is the savior.“⁴ This self-permission for continuing to right wrongs is, for Spivak, premised on the idea that “wronged victims” will never be able to help themselves, and indeed will always need to be politically buttressed from the outside, due to their necessarily inferior political status, which renders them at once unwilling and unable to participate in what the likes of Bernard Lewis and Samuel Huntington would call the modern civilized culture of democracy. Spivak goes on to suggest that the notoriously shaky philosophical foundation of natural rights—the idea that our rights as “men” are, ipso facto, anterior to our civil rights as citizens—often goes unnoticed in human rights discourse. The reason for this, she claims, is that a decidedly Darwinian assumption underwrites much of that discourse, namely that those who are naturally the most human must shoulder the burden of righting the wrongs of those less-than-human peoples who do not fit into our modern as well as classical liberal conception of the rights bearing individual protected under the law. Interestingly enough, she nevertheless fully endorses what I would like to call, following Immanuel Kant, the ideal of humanity. But she does so by admonishing those of us who are citizens of the US and of Europe to unlearn our cultural absolutism which is in fact our own cultural relativism, and which includes our hegemonic conception of modernity, our conception of ourselves as the natural saviors of the world, as the ones who are the most truly human and who are thus in a position to name what counts, and especially what does not count, as human.

нашата концепција за нас како природни спасители на светот, како највистинските луѓе кои се во позиција да го именуваат тоа што се смета за човек, а особено тоа што не се смета.

Важно е да се истакне дека Спивак не е против човековите права и дека, верувале или не, смета дека таквите права се неопходни и доволни, во посебни политички контексти, за постигнување на етичката цел на исправање на неправдите. Но, можеби е поважно да се истакне дека централно место во нејзиното неодамнешно размислување, како и во нејзиниот политички активизам во Индија и насекаде во светот, е идејата дека активистите за човекови права мора постојано да бидат запознаени со фундаменталната нееднаквост којашто им овозможува да ги исправаат неправдите направени врз многу други во овој свет, особено врз жените. Со нејзината концепција, таа нè принудува нас што живееме во „првиот свет“ да се согласиме дека живееме во еден имагинарен свет кој е само премногу реален, свет во кој исправното постапување е многу тесно поврзано со социјално-дарвинистичките претпоставки за природната моќ да се именува човечкото, нечовечкото, она што може да биде поинакво од човечко или нечовечко. Спивак искрено се надева дека можеме да го спасиме дискурсот на човековите права припојувајќи го кон „еден еп како искреност кон замислената дејствителност за и кон... дури и компромитирачки и делигитимирани култури и општества, а особено за речиси закопаните социјални институции и ритуали на субалтерното.“⁵ Сè што е помалку од таквото припојување, само повторно и повторно ќе нè враќа на оправдувања на природните права засновани врз еден или друг аватар на социјалниот дарвинизам.

It is important to note that Spivak is not against human rights, that, believe it or not, she thinks such rights are necessary and sufficient, in particular historical contexts, for achieving the ethical goal of righting wrongs. But it is perhaps more important to note that central to her recent thinking no less than to her political activism in India and elsewhere is the idea that human rights activists must be constantly cognizant of the fundamental inequality that allows them to right the wrongs perpetrated against so many others in this world, particularly women. With her conception of worlding, she forces those of us residing in “the first world” to accept that we inhabit an imaginary world that is only too real, a world in which doing the right thing is horribly bound up with Social Darwinist assumptions about the natural power to name the human, the inhuman, what may even be otherwise than human or inhuman. Spivak’s sincerest hope is that we can salvage human rights discourse by suturing it to “an epic as openness toward the imagined agency of the other for and to... even compromised and de-legitimated cultures and societies and, most specifically, the almost buried social institutions and rituals of the subaltern.”⁵ Anything less than this suturing would merely return us time and again to justifications of natural rights founded upon some avatar or another of Social Darwinism.

Во врска со критиката на Спивак на дарвинистичкиот либерализам, земете го предвид обидот на Марта Нусбаум да ги именува основните човекови способности⁶ – директен обид да се реши дилемата за тоа, како природните права, сфатени како човекови права, може да успеат да ги надиграат граѓанските права и, всушност, да го оправдаат отфрлањето на суверенитетот на нациите-држави. И покрај тоа што Нусбаум сака да остави простор за културно толкување на основните способности, таа верува дека може да се опишат со нормативни изрази точните содржини и функции на тие способности и како, всушност, оној што сè уште не е човек треба да стане човек. Во својата имплицитна и експлицитна критика на Нусбаум, Амартја Сен⁷ не се согласува со таквиот хиерархиски систем за вреднување на природните човекови права над и против граѓанските права, инсистирајќи дека целта на развојот (телеолошки проект кој, со Спивак, не сметам дека може да биде ослободен од своите неоспорно империјалистички зачетоци) е слободата – слобода да се заштитат не само граѓанските права, туку и она што марксистката Спивак би го нарекла социјална продукција и циркулација на капитал и вредност. Во своите најрадикални размислувања Сен ги разгледува јасно изразените марксистички економски тврдења од политичко-либералното гледиште. Но оди само дотаму: тој го напушта многу посмелиот проект на Спивак за отворање прашања за тоа, како можеме да додадеме нова етика на одговорност кон другиот, кон неговата замислена дејствителност, во еден свет кој не може да го вбројува другиот – во сите негови *свeйти* форми и инкарнации – меѓу своите суверени агенти.

In view of Spivak's critique of Darwinian liberalism, consider Martha Nussbaum's attempt to name basic human capabilities⁶—a forthright attempt to solve the dilemma of how natural rights conceived precisely as human rights could manage to trump civil rights and indeed justify overriding the sovereignty of nation-states. Although Nussbaum wishes to leave space for cultural interpretation of the basic capabilities, she believes it is possible to describe in normative terms the proper contents and functions of these capabilities, and therefore how exactly one who is not yet human ought to become human. Amartya Sen, in both implicit and explicit critiques of Nussbaum, expresses his disagreement with this kind of hierarchical value system of natural human rights over and against civil rights by insisting that the goal of development (a teleological project that, with Spivak, I do not think can be extricated from its indisputably imperialist origins) is freedom—freedom to protect not only civil rights, but what the Marxist Spivak would call the social production and circulation of capital and value. At his most radical, Sen contemplates articulating Marxist economic claims from a politically liberal standpoint. But that is as far as he goes: he backs down from Spivak's far more daring project of raising questions about how we might suture a new ethics of responsibility to the figure of the other, to its imagined agency in a world that cannot count the other—in all its *sacred* forms and incarnations—among its sovereign agents.

Оставив настрана едно прашање за кое можам да зборувам директно сега, во овој миг - прашањето во врска со иднината на феминистичката теорија. Како

I have left in abeyance a question that only now, at this very moment, is it possible for me to address directly—the question concerning the future of feminist theory. In

одговор на тоа прашање, би сакала да го прифатам одобрувањето на Спивак на хуманистичкото образование и да потврдам дека феминизмот мора да се смета за неразделно поврзан со ненасилниот политички процес на припојување на обичаите и вредностите на радикалната демократија кон културните и ритуалните формации на субалтерното. Таква е практиката заснована врз феминистичката теорија на Спивак, со која таа се зафаќа толку грчовито, помагајќи да се основаат училишта за домородни деца во рурална Индија, работејќи со месни женски и анти-развојни групи кои заедно сакаат да ги испреплетат родовата политика, борбата за опстанок и вистинската формација на демократски организации. Но не можеме да се зафатиме со таква работа во нашите земји и во светот, без создавање на нова феминистичка етика, без прекројување на дискурсот на човековите права така, за да го задржи во својата срцевина етичкиот миг на рефлексивност – нашата сопствена будна саморефлексивност за опасностите од која и да е индивидуална, државна, транснационална институција, па дури и од невладина организација, која тврди дека е во позиција да го пресврти идеалот за хуманост во нешто што може да добие хиерархиски и оттука неидеален облик; во нешто што оние кои незаконски ги узурпираа моќта и суверенитетот на другите луѓе, присвојувајќи ги, ќе го употребат за да претворат некои во *homines sacri*; други луѓе, чии животи секогаш ќе се вбројуваат во оние кои живеат како политички легитимни човечки суштества.

(1 септември 2002 год.)

Превод од англиски јазик: Сенка Наумовска

answering, I would like to adopt Spivak's own endorsement of humanist education, and assert that feminism must be thought inextricably linked to an uncoercive political process of suturing the habits and values of radical democracy onto cultural and ritual formations of the subaltern. Such is the theory-driven feminist practice that Spivak herself has undertaken so painstakingly by helping to establish schools for aboriginal children in rural India, and by working with grass root's women's and anti-development groups who seek to weave together gender politics, the struggle to survive, and the actual formation of democratic organizations. But we cannot undertake this kind of work in our own countries and throughout the world without creating feminist ethics anew, without refashioning human rights discourse so that it can retain at its core an ethical moment of reflexivity—our own vigilant self-reflection on the dangers of any individual, nation-state, transnational institution, or even NGO claiming that it is in a position to turn the ideal of humanity into something that can be given hierarchical and hence non-ideal shape, something that those who usurp the power and sovereignty of others, subsuming it into their own, will use to render some *homines sacri*, others people whose lives will always count among those who are living as politically legitimate human beings.

(September 1, 2002)

Белешки

- ¹ Презентирано на The American Political Science Association conference in Boston, September 1, 2002.
- ² Види, Ms. Magazine, Spring, 2002.
- ³ Giorgio Agamben, "Beyond Human Rights", *Means Without End: Notes on Politics*, trans. Cesare Cesarino (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2000), p. 22.
- ⁴ Gayatri Spivak, "Righting Wrongs," paper presented at Columbia University School of Law, Law and Culture Series, April 2002.
- ⁵ Spivak, "Righting Wrongs".
- ⁶ Види, Martha Nussbaum, *Women and Human Development: The Capabilities Approach* (Cambridge, Cambridge University Press, 2000).
- ⁷ Види, Amartya Sen, *Development as Freedom* (New York, The Free Press, 2000).

Notes

- ¹ Presented at The American Political Science Association conference in Boston, September 1, 2002.
- ² See *Ms. Magazine*, Spring 2002.
- ³ Giorgio Agamben, "Beyond Human Rights," *Means Without End: Notes on Politics*, trans. Cesare Cesarino (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2000), p. 22.
- ⁴ Gayatri Spivak, "Righting Wrongs," paper presented at Columbia University School of Law, Law and Culture Series, April 2002.
- ⁵ Spivak, "Righting Wrongs".
- ⁶ See generally, Martha Nussbaum, *Women and Human Development: The Capabilities Approach* (Cambridge: Cambridge University Press, 2000).
- ⁷ See generally, Amartya Sen, *Development as Freedom* (New York: The Free Press, 2000).